

**Поняття сім'ї та шлюбу,
типології сім'ї, функції сім'ї**

План

1. Поняття «сім'я» та «шлюб».
2. Типологія сім'ї.
3. Історія і розвиток сім'ї в Україні.
4. Роль сім'ї в суспільстві.
5. Функції сім'ї.

1.Поняття «сім'я» та «шлюб»

Сім'я - це особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки.

Шлюб — суспільно визнаний і санкціонований юридично, чи звичаєвим правом союз, який має на меті створення сім'ї, її легалізацію в суспільстві.

2.Типологія сім'ї

За характером спорідненості:

- консангвінальна (кровноспоріднена);
- кон'югальна (подружня чи шлюбна).

За кількістю представлених поколінь:

- одне покоління;
- проста або нуклеарна;
- розширенаю

За типом подружжя:

- Полігамія (поліандрія, полігінія), моногамія ;
- велика;
- повна;
- неповна.

За кількістю дітей:

- бездітна;
- одnodітна;
- багатодітною.

За ступенем самотійності:

- автономна;
- гетерономна.

За розподілом ролей:

- партнерська;
- матрицентрична;
- патерпальна.

Історичні типи, засновані на виділенні функції, що переважає в сімейній діяльності:

- патріархальна сім'я;
- дітоцентриська сім'я;
- подружня сім'я.

3.Історія і розвиток сім'ї в Україні

З певністю можна передбачати існування простої сім'ї в Україні вже в період пізнього палеоліту.

На більшій частині території Київської Русі мешканець давньоруського села — селянин-смерд був самостійним виробником, який мав усе необхідне для ведення власного господарства. Сім'я його налічувала в середньому шість-сім осіб, про що свідчать розміри селянських жител.

У наступні століття після Київської Русі прості типи сім'ї щораз більше переважають над складними. В результаті цього процесу наприкінці ХІХ ст. в Україні було вже 84 % простих сімей і лише 16 % складніших типів. Інколи під впливом різних економічних і соціальних явищ відбувалися зворотні зміни.

4. Роль сім'ї в суспільстві

Сім'я являє собою об'єднання людей, пов'язаних спільністю побуту та взаємною відповідальністю, що ґрунтується на шлюбі та кровній спорідненості. Вона відіграє особливу й важливу роль в усій історії розвитку та функціонування людського суспільства. Сім'я є необхідним компонентом соціальної структури будь-якого суспільства, а також головним осередком організації побуту, найважливішою його виробничою та споживчою одиницею. Через сім'ю змінюються покоління людей, у ній народжується людина, відбуваються її соціалізація та виховання, через неї продовжується рід і, значною мірою, реалізується обов'язок турбуватися про старих і непрацездатних членів суспільства. Основу сім'ї становить шлюбний союз чоловіка та жінки у формах, санкціонованих суспільством. Усю сукупність найважливіших проблем, пов'язаних з сім'єю, вивчає така спеціальна соціологічна теорія, як соціологія сім'ї.

Сім'я виступає як соціально-економічний осередок суспільства і являє собою, таким чином, дуже близьку до "оригіналу" модель усього суспільства, в якому вона функціонує.

Виходячи із зазначеного можна виділити такі соціальні особливості сім'ї як форми людської життєдіяльності:

- 1) соціально-історична зумовленість сімейних стосунків і сімейної організації;
- 2) існування сім'ї та її специфічна функція є наслідком об'єктивної потреби, пов'язаної з однією із найважливіших соціальних форм — створенням і відтворенням безпосереднього суспільного життя, з одного боку, а також із створенням самої людини і продовженням її роду — з іншого;
- 3) наявність у сім'ї, поряд із загальними для всіх соціальних явищ, рис і якостей, ряду специфічних соціальних особливостей, насамперед, кількісного складу сімейної групи, ступеня спорідненості, спільності побуту, взаємної моральної відповідальності тощо.

Без сім'ї неможливе відтворення населення, його соціалізація, і врешті-решт, неможливе утворення всіх інших соціальних інституцій. Саме рівень розвитку сім'ї разом із характером праці обумовлюють суспільний устрій, в якому живуть люди в різних державах, за різних історичних умов.

5. Функції сім'ї

До основних функції сучасної сім'ї найчастіше відносять:

- репродуктивну;
- виховну;
- господарсько-побутову;
- економічну;
- первинного соціального контролю;
- духовного спілкування;
- соціально-статусну;
- дозвіллєву;
- рекреаційну;
- емоційну;
- сексуальну;
- соціального захисту.

Репродуктивна функція

- Біологічне відтворення суспільства, підтримка та збереження репродуктивного здоров'я.
- Задоволення потреби мати дітей, планування їх народження.

Сексуальна функція

- Регуляція нормативів сексуальної поведінки.
- Формування та передавання сексуальної культури.
- забезпечення сексуального здоров'я членів суспільства.
- Задоволення сексуальних потреб індивідів.

Виховна функція

- Формування навичок суспільного життя.
- Соціалізація молодого покоління.
- Забезпечення культурної неперервності суспільства, передача новому поколінню суспільних норм та цінностей.
- Задоволення потреб у батьківстві, контакт із дітьми, виховання дітей, самореалізація в дітях.
- Забезпечення дітям батьківської любові, підтримки.
- Передача життєвого досвіду від старших індивідів до молодших.
- Засвоєння молодшими індивідами досвіду старших.

Господарсько-побутова функція

- Забезпечення фізичного здоров'я членів суспільства.
- Догляд за дітьми та створення необхідних умов їхнього розвитку.
- Одержання господарсько-побутових послуг членами сім'ї від інших.

Дозвіллєва функція

- Організація раціонального дозвілля сім'ї та окремих її членів.
- Соціальний контроль у сфері дозвілля.
- Задоволення потреб у спільному проведенні дозвілля, взаємозбагачення дозвіллєвих інтересів.

Економічна функція

- Економічна підтримка неповнолітніх та непрацездатних членів суспільства.
- Створення можливості зайнятості членів суспільства через сімейну економічну діяльність. Одержання матеріальних засобів одними членами сім'ї від інших (у випадку непрацездатності чи в обмін на послуги).
- Можливість професійної реалізації членів сім'ї у сімейному бізнесі, сімейних підприємствах, інших видах сімейної економічної діяльності.

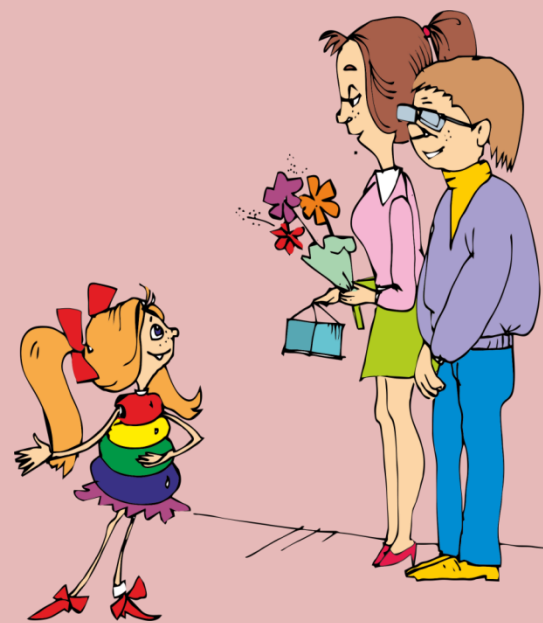
Функція сфера первинного соціального контролю

- Моральна регламентація поведінки членів сім'ї у різних сферах життєдіяльності, а також відповідальності і зобов'язань у відносинах між подружжям, батьками і дітьми, представниками старшого і середнього поколінь.
- Формування та підтримка правових і моральних санкцій за неналежну поведінку і порушення моральних норм взаємовідносин між членами сім'ї

Сфера духовного спілкування

- Розвиток особистості кожного члена сім'ї. Збереження та розвиток духовного потенціалу суспільства.
- Духовне взаємозбагачення членів сім'ї, зміцнення дружніх основ шлюбного союзу.
- Забезпечення реалізації духовного потенціалу особистості.

Функція отримання та надання певного соціального статусу членам сім'ї

- Відтворення соціальної структури суспільства.
- Забезпечення стартових можливостей молодого покоління.
- Задоволення потреб у соціальному просуванні.
- Реалізація соціально-статусних амбіцій одних членів сім'ї завдяки іншим.

Рекреаційна функція

- Забезпечення психологічного здоров'я членів сім'ї.
- Психологічна терапія членів суспільства.
- Задоволення потреб індивідів у відпочинку, відтворення фізичних та психологічних сил.

Емоційна функція

- Емоційна стабілізація членів суспільства.
- Задоволення потреб в особистому щасті та коханні.
- Емоційна підтримка одних членів сім'ї іншими.

Сфера соціального захисту

- Забезпечення соціального здоров'я членів сім'ї.
- Забезпечення соціальної підтримки та захисту одними членами сім'ї інших.
- Одержання індивідами психологічного захисту.

Висновки:

- Отже, сім'я — це надзвичайно важливий елемент соціальної структури суспільства.
- Як складова суспільства, сім'я зазнає впливу всіх тих змін, що в ньому відбуваються.
- За умов ринкової економіки сім'я потребує не благодійних заходів, а радикальних змін її статусу в суспільстві. Звичайно, кожна родина має сама дбати про свій добробут, але держава повинна створити для цього належні економічні та правові умови.

Дякую за увагу!